

## A SZERKESZTŐK ELŐSZAVA

2014-ben ünnepeltük az 1664-es hadjárat jelentős vasi eseményeinek, a szentgotthárdi csatának és a vasvári békének a 350. évfordulóját, amelyről országsszerte megemlékeztek. A két vasi történelmi kisváros korábban már két ízben is nemzetközi tudományos konferenciával emlékezett meg e jelentős európai eseményről. Szentgotthárd és Vasvár először 2001-ben szervezett közös tudományos-kulturális programot a csata és a béke emlékére, és azóta rendszeressé váltak a közös történelmi örökségen alapuló rendezvények, kiadványok és kulturális projektek. A két város felismerte, hogy a hazai és az európai történelemben egyaránt jól ismert események és a hozzájuk szorosan kötődő helynevek nagyszerű reklámhordozók lehetnek, és meglátták azt is, hogy az 1664. év történései a helyi identitásban is fontos szerepet kaphatnak.

Szentgotthárdon 2003 óta rendezik meg a Szentgotthárdi Történelmi Napok rendezvénysorozatát, amelyben kulturális, gasztronómiai és hagyományőrző programok kapnak helyet. Az ünnepi rendezvények kiemelt eseményei a korabeli hadviselő felek fegyverzetét megelevenítő katonai hagyományőrző felvonulások és bemutatók, de a „Szentgotthárdi Csata Emlékfutás” révén fontos helyet kap a sport is. A város turisztikai fejlesztéseiben is megjelent a török kor, a helyi múzeum látványos eleme a „virtuális csatakiállítás”, az események eredeti helyszínei pedig a „Hadiösvény” program keretében járhatók be.

Vasvár többek között ezeknek az impulzusoknak a hatására csatlakozott a Békevárosok Európai Szövetségéhez, majd újjátotta fel az úgynevezett Békeházat, azt a régi épületet, amelyet a helyi hagyomány a békekötés helyszínéként tart számon. 2014-ben – az évfordulós rendezvények részeként – ebben az épületben tartották meg a békevárosok éves közgyűlését, amely számos színes programmal kapcsolódott össze; ettől kezdve az úgynevezett Béke nap a város kulturális életének fontos részévé vált. A Békeházban előbb egy képzőművészeti gyűjtemény, majd 2015-ben egy kiállítóhely is létesült, ahol a békekötéshez kapcsolódó dokumentumok másolatai tekinthetők meg, valamint egy animációs film is látható a csata és a békekötés történelmi háttéréről.

A jubileumi konferenciára – elsősorban szervezési szempontokat figyelembe véve – 2014. május 16–18-án került sor. A tudományos tanácskozás

szakmai szervezését a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete vállalta magára, szorosan együttműködve a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézetével és a Vasvári Múzeummal. A külföldi partnerek közül a Nantes-i Egyetem (Centre de Recherches en Histoire Internationale et Atlantique) és a párizsi Sorbonne Egyetem (Centre d’Histoire d’Europe Centrale) vállalt jelentős részt a tudományos rendezvény szakmai előkészítésében.

A konferencia az előző rendezvények hagyományainak megfelelően két helyszínen zajlott, és ez a kettősség az előadások tematikájában is visszatükröződött: a szentgotthárdi előadások elsősorban a hadtörténeti kérdéseket vették górcső alá, a Vasváron elhangzott expozékbán a diplomáciatörténettel és a békekötéssel kapcsolatos témák kerültek előtérbe. Az előadások kiválasztása során elsősorban a közelmúltban a témához kapcsolódó jelentősebb összefoglaló jellegű műveket és átfogó tanulmányokat felmutató magyar és külföldi szerzőket szólítottuk meg. A had- és diplomáciatörténet újdonságai mellett a sajtó- és kommunikációtörténet, valamint az irodalomtörténet és a csatatérkutatás legfrissebb eredményeit szerettük volna kiemelni. Természetesnek mondható, hogy az 1664-es magyarországi hadi események évfordulója ráirányította a figyelmet azok hazai és külhoni forrásaira. A külföldi szakirodalom elsősorban a forráskutatás terén hozott jelentős eredményeket, amelyek közül számos helyet kapott e kötetben is.

Amikor az olvasó kézbe veszi a kötetet, valószínűleg felmerül benne a kérdés, vajon milyen új ismereteket nyerhet belőle, lehet-e még újat mondani e témáról Perjés Géza, Georg Wagner átfogó munkái után. A szentgotthárdi csatát, ezt a jelentős hadi eseményt a korabeli nagyhatalmak szempontjából több oldalról is sikerült megvilágítani szakavatott kutatók (Fodor Pál, Jean Bérenger) segítségével, a háború konkrét katonai lépéseit pedig a történészek és a régészek (Czigány István, Özgür Kolçak, Sudár Balázs és Négyesi Lajos) szemszögéből is igyekeztünk bemutatni. Az 1664. esztendő fontos szereplőiről – mint például Zrínyi Miklós, Raimondo Montecuccoli vagy Jean de Coligny – külön tanulmányban értekeznek a téma avatott kutatói (Hausner Gábor, Nagy Levente, Jean Garapon), ugyanakkor kevésbé ismert szemtanúkat is felidézünk néhány tanulmány erejéig, amelyek segítségével a halállal szembenező katonák helyzetével is megismerkedhetünk (Pascal Arnoux, Harai Dénes, Tóth Ferenc). Az 1664-es események a királyi hatalom szempontjából is kiemelkedőek voltak: legfőbb állami jelképünk, a Szent Korona kevésbé ismert kalandja (Pálffy Géza) mellett a francia királyi hatalom ambícióit (Yann Lignereux) is bemutatjuk. Az események európai jelentőségét jól illusztrálja a német sajtó visszhangja (G. Etényi Nóra). A békekötéssel szintén

több kiváló tanulmány foglalkozik: a Szegedi Tudományegyetemen folyó tudományos kutatási program munkatársának (Tóth Hajnalka) köszönhetően pontosan megismerhetjük az oszmán–Habsburg béketárgyalások főbb szakaszait, a béke eszméjét kutató neves magyar és francia történészek (R. Várkonyi Ágnes, Jean-Pierre Bois) segítségével pedig könnyebben megérthetjük a vasvári béke európai jelentőségét és magyar szempontból nehezen elfogadható kompromisszumos jellegét.

Kötetünk a konferencián elhangzott előadások tanulmányra átdolgozott változatát tartalmazza. A jobb érthetőség kedvéért a tanulmányokat magyar, illetve francia nyelvű összefoglalóval láttuk el. A francia szövegek nyelvi gondozásáért hálás köszönettel tartozunk Jean Garaponnak. Külön szeretnénk köszönetet mondani a tanulmányok illusztrációit összeállító Kocsis Gabriellának, valamint ezúton is szeretnénk kifejezni hálánkat a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet tudományos információs témacsoportja munkatársainak az igényes kiadvány elkészítéséért. A könyv előállításának költségeihez nagymértékben járult hozzá Szentgotthárd és Vasvár városok önkormányzata, támogatásukat ezúton is tisztelettel köszönjük!

E könyvet – a szerzők nevében is – szeretnénk R. Várkonyi Ágnes professzor asszony emlékének ajánlani, aki ezen a 2014 májusában lezajlott konferencián tartotta egyik utolsó nyilvános előadását. Súlyos betegsége ellenére – majdnem egy órán keresztül, állva megtartott előadásában – részletesen tárgyalta a vasvári béke jelentőségét. Nem sokkal később örökre itthagyt bennünket. Nyugodjék békében, és emlékét őrizze e kötet is!

*Tóth Ferenc – Zágorkhidi Czigány Balázs*